

מראי מקומות - ביצה

ג.

ג. אלא ר' יוסף מ"ט לא אמר כר' יצחק, וכו' ולא מבואר בגמ' למה ר' נחמן ורבה לא אמרו כר' יוסף וכו' יצחק, וכ' הרשב"א דס"ל לטעמים שהביאה הגמ' שכ"א לא יאמר כחבירו, לא ס"ל כר' יצחק משום דביצה אוכלא הוא, ולא ס"ל כר' יוסף משום דביצה בלועה (ויש לע' קצת בל' הרשב"א, דכ' כן בדעת רבה, ולא כ' ברבה ור"נ, וצ"ע).

ה. ביצה אוכלא... לאפוקי משקין וכו' כ' הקובץ שעורים (ב) דמכאן משמע, דביצה צריכה הכשר לקבל טומאה, ולא הויא בכלל משקין, וכן נפק"מ בהא דביצה חשיבא אוכל ולא משקה, לענין חולה ביוה"כ שצריך לאכול ביצה פחות פחות מכשיעור, דהשיעור הוא בכדי אכילת פרס, ולא בכדי שתיית רביעית.

ה. דר' יוחנן רמי דר' אדר"י ומשני, תנן, וכו' הק' המהר"ם שי"ף, הא לכאו' יש לתרץ בפשיטות, דיש לחלק בין שבת ליו"ט, דלענין שבת מיקל במשקין שזבו, ואילו ביו"ט החמיה, ות"י דלא ס"ל דזה סתמא וזה סתמא [ע"ש שנתן טעם לדבר], ולכן לדידי' אין הכרח לחלק כן.

ו. ואם יצאו מעצמן אסורין פרש"י, בו ביום, גזירה שמא יסחוט. וכ' הריטב"א בשבת (קמג): דהיינו טעמא דרבנן, דאין מחלקין בין אוכלים ובין משקים. אבל לר' יהודה, דמפליג בין לאוכלין ומשקין, איכא למימר דטעמא דלמשקין אסור משום דהו"ל נולד [ולא ס"ל להא דמשקין שזבו כלל, וכמש"כ רש"י], דמעיקרא אוכל ולבסוף משקה, אבל לאוכל מותר משום דאי"ז נולד, אלא אוכלא דאפרת הוא.

א. גזרה שמא יעלה ויתלוש

הק' תוס', ל"ל טעמא דשמא יתלוש, הא לקמן מבואר דכל שהוא מחובר בין השמשות אסור כל השבת, וא"כ תרי טעמי ל"ל. ות"י דסוגיין אתי' אליבא דר"ש דלית לי' מוקצה, ולקמן אליבא דר"י דאית לי' מוקצה. עוד ת"י הרשב"א בשם ר' יונה דצריך לטעם זה דשמא יעלה ויתלוש, דאם אי' דלא הי' טעם האיסור אלא משום מוקצה, אז לא הי' שייך לאסור פירות הנושרין, דאין גוזרין ביצה שנולדה משום מוקצה, אבל אם הוי גזירה על פירות הנושרין, אז שייך לומר דביצה שנולדה מקרי פירות הנושרין, ולכן שפיר נכלל בהגזרה (ואולי כוונתו דלא שייך לומר דכולה חדא גזרה אא"כ הגזרה היא על "פירות הנושרין", וביצה שנולדה נכלל בזה, אבל אם הגזרה היא על "מוקצה", ופירות הנושרים הם רק דוגמא א' של מוקצה, א"כ בזה י"ל דלא שייך לומר דחדא גזרה הוא, ויש לעי' אם שייך לפרש כן בלשון הרשב"א). עוד העיר הרשב"א דלהיפוך ג"כ ק', אם אי' שיש טעם משום שמא יעלה ויתלוש, טעם מוקצה ל"ל. ות"י בשם תוס' שיש נפק"מ כגון בלפת וצנן שטמונים בקרקע, שיש טורח גדול להוציאם, וליכא למגזר שמא יעלה ויתלוש, מ"מ אסור משום מוקצה. עוד ת"י הרשב"א דנפק"מ דאם יש מי שלא גזר שמא יעלה ויתלוש, מ"מ איכא משום מוקצה.

ב. גזרה משום משקין שזבו

הק' הרשב"א, הא ביצה אוכל היא, ומותר לסחוט אוכל, וכדאי' בשבת (קמז): דמותר לסחוט אשכול ענבים לתוך הקדרה, משום דמשקה הבא לאוכל כאוכל, אלמא דסחיטה מותרת באוכל, וביצה אוכל היא. ות"י דשאני התם, דאיהו עביד המאכל בידים, והוא סחיט לי' לתוך האוכל, א"כ הו"ל הוכחה טפי, אבל הכא, דביצה ממילא קא אתי', טעי בה אטו משקין שזבו מעצמן.